

Sprawozdanie Wydziału krajowego,

względem budowy mostu na rzece Dunajcu na granicy galicyjsko-węgierskiej pod Niedzicą.

Wysoki Sejmie!

Rozporządzeniem z dnia 13. czerwca 1856 L. 12.356, wystosowanem do byłego c. k. rządu krajowego w Krakowie przyzwoliło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych na wybudowanie mostu na rzece Dunajcu na granicy galicyjsko-węgierskiej pod Niedzicą, wspólnym kosztem tak węgierskiego jak też i galicyjskiego funduszu krajowego, z tém wyraźnem poleceniem, aby wszelkie zarządzenia tak co do zabezpieczenia, jako też co do wykonania tej budowy władzom węgierskim pozostawione były.

Następnego roku zawiadomił były oddział królewskiego Namiestnictwa w Koszycach c. k. Rząd krajowy w Krakowie, odezwą swą z dnia 14. listopada 1857 L. 20.155, że budowa rzeczzonego mostu, której koszta na 17.248 złr. 41 kr. m. konw. preliminowane były, oddaną została w drodze licytacji, budowniczemu Jędrzejowi Rothowi, za wynagrodzeniem w kwocie 13.800 złr. m. k. prosząc zarazem o zaasygnowanie z galicyjskiego funduszu krajowego połowy tych kosztów w kwocie 6900 złr. m. k.

W skutek tego pisma wypłacono powyższą kwotę, z kasy głównej krakowskiej do art. 584. na mocy rozporządzenia c. k. rządu krajowego z dnia 5. marca 1858 L. 11.868.

Gdy się tymczasem potrzeba zmiany projektu tej budowy okazała, zezwoliło było c. k. Ministerstwo stanu, rozporządzeniem z dnia 6. listopada 1860 L. 30.645 na dodatkowe roboty przytym moście wyrachowane na 7460 złr. w. a., który to koszt fundusze krajowe Galicyi i Węgier w równych częściach ponosić miały.

Na prośbę król. Namiestnictwa w Peszcie z dnia 2. maja 1862 L. 23.488, asygnowano z c. k. głównej kasy krajowej lwowskiej, na rachunek pomienionej nadwyżki kwotę 3000 złr. w. a., która jednak przez Władze węgierskie z tego powodu nie była odebrana, że według pisma król. węg. Namiestnictwa z dnia 23. maja 1863 L. 40.160, na przedstawienie byłej nadwornej kancelaryi węgierskiej, c. k. Ministerstwo stanu, rozporządzeniem z dnia 31. grudnia 1863 L. 15.573 zarządziło

rokowania względem przeniesienia rzeczzonego mostu na własność węgierskiego funduszu krajowego, i zwrócenia galicyjskiemu funduszowi krajowemu kosztów, na tę budowę poniesionych.

Po oświadczeniu c. k. Namiestnictwa z dnia 5. grudnia 1864 L. 60.473, iż się na to odstąpienie pod wyż wzmiankowanym warunkiem zgadza, zezwoliło byle c. k. Ministerstwo stanu rozporządzeniem z dnia 5. kwietnia 1865 L. 25.179 oddanie mostu tego na własność węgierskiego funduszu krajowego i poleciło c. k. Namiestnictwu porozumieć się co do formalnego odbioru z władzami węgierskimi.

Porozumienie to, również jak i formalne oddanie mostu nienastąpiło jednak li z tej przyczyny, że zarząd jego w skutek powyższych rozporządzeń ministerjalnych pozostawał i tak faktycznie w rękach władz węgierskich, — a gdy most ten w krótkce potem t. j. dnia 22. lipca 1865 został spalony, ograniczył się c. k. rząd krajowy w Krakowie tylko na zawezwaniu król. Namiestnictwa w Peszcie do zarządzenia jego odbudowania.

Na to zawezwanie nadeszła do c. k. rządu krajowego, odpowiedź król. Namiestnictwa w Peszcie z dnia 20. października 1865 L. 76.329, że przerwana w skutek spalenia mostu, komunikacyę, za pomocą przewozu dla publiczności urządzono, i że prawo poboru przewozowego na rzecz funduszu krajowego węgierskiego, wydzierżawione zostało, dalej, że rozprawa względem odbudowania mostu jest w toku, że o jej rezultacie c. k. rząd krajowy w Krakowie swego czasu zawiadomionym będzie.

Pomimo skreślonych okoliczności, żądało jednak król. Namiestnictwo w Peszcie pismem z dnia 1. września 1866 L. 64.490 od rządu krajowego w Krakowie, zwrotu reszty kosztów budowy spalonego mostu w kwocie 4.571 zł. 41 c. w. a.

C. k. rząd krajowy w Krakowie odparł to żądanie, powołując się na przebieg tej sprawy, i zażądał od kr. Namiestnictwa w Peszcie, zwrotu zapłaconej kwoty 6900 złr. m. konw. czyli 7245 złr. w. a. — na co jednak żadnej nie otrzymał odpowiedzi. — Po odebraniu funduszy krajowych we własną administracyę, odniósł się Wydział krajowy pismem swem z dnia 22. Marca 1867 L. 883 bezpośrednio do kr. ministerstwa handlu i robót publicznych w Peszcie, i zażądał zwrotu pomienionej kwoty, zawiadamiając jednocześnie o tém c. k. Namiestnictwo we Lwowie, lecz chociaż i c. k. Namiestnictwo sprawę tą w przedstawieniu swoim z dnia 22. sierpnia 1867 L. 36.522 do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych popierało, nie nadaszła pomimo to przez dwa lata od władz węgierskich na te pisma żadna odpowiedź.

Odezwę z dnia 3. kwietnia 1869 L. 8205 otrzymaliśmy nareszcie od c. k. Namiestnictwa w odpisie odpowiedź król. węgierskiego Ministerstwa robót publicznych i komunikacyi do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych dnia 4. lutego 1869 L. 8924/67 na odezwę z dnia 5. września 1867 L. 14.825 popierającą żądanie Wydziału krajowego względem zwrotu pomienionych kosztów.

W odpowiedzi tej odmówiło kr. węg. Ministerstwo, zwrotu tych kosztów i domagało się nawet uiszczenia resztującej zaległości kosztów budowy tegoż mostu w kwocie 4571 złr. 41 ct. w. a. zbijając twierdzenia ministerstwa spraw wewnętrznych, jakoby most rzeczony miał być wyłączną własnością funduszu krajowego węgierskiego tem, że formalny odbiór tego mostu przez władze węgierskie nigdy nie nastąpił, a zarządzenie ministerstwa — ażeby władze węgierskie trudniły się wyłącznie zarządem tego mostu, było tylko formalnością, która w tej sprawie nie może być decedującą.

Jeszcze i przeciw tej odpowiedzi wystosowało c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, dnia 10. lutego 1869 do L. 2044/270 ponowne przedstawienie do kr. węgierskiego Ministerstwa, popierając raz jeszcze nasze żądanie i dowodząc słuszność naszego żądania, gdyż most rzeczony był własnością funduszu krajowego węgierskiego, i znajdował się faktycznie w posiadaniu władz węgierskich.

Zanim jednak nadeszła odpowiedź na tę ostatnią reklamacyę, udzieliło nam c. k. Namiestnictwo w skutek rozporządzenia c. k. ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 19. lutego 1869 L. 6462 pismem z dnia 3. Kwietnia 1869 L. 9898, nadesłane przez król. węg. Ministerstwo robót

publicznych i komunikacji, plany i kosztorysy na odbudowanie spalonego mostu w Niedzicy, z zażewzaniem abysmy się oświadczyli, czyli czujemy się być upoważnionemi przyjąć imieniem reprezentacyi kraju propozycję kr. węg. ministerstwa na ponoszenie połowy preliminowanych kosztów nowej budowy mostu, wynoszących 13.358 złr. 46 ct. w. a. lub też czyli się poczuwamy do obowiązku zasiągnąć w tym względzie uchwały Wysokiego Sejmu.

Pismem z dnia 21. marca 1871 L. 4252 odpowiedział Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu przy zwrocie planów i kosztorysów, że żądanie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, sprzeciwia się postanowieniu byłego c. k. Ministerstwa stanu z dnia 31. grudnia 1863 L. 15.573, mocą którego most ten zupełnie na własność funduszu Królestwa węgierskiego przeszedł, a nawet funduszowi naszego kraju zaliczone przez niego koszta na budowę tego mostu w kwocie 7245 zł. w. a. zwrócone być miały, a to tem więcej ile że c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, jeszcze w najnowszym czasie, w odezwie swojej do Jego Excellencyi p. ministra węgierskiego Hr. Festetitsa z dnia 10. lutego 1869 L. 2044, a zatem już po wejściu w życie nowej ustawy drogowej najwyraźniej oświadczyło, że fundusz krajowy galicyjski nietylko że niemoże być obowiązany, do wspólnego utrzymywania rzeczzonego mostu, ale nadto od funduszu krajowego węgierskiego zwrotu kwoty 7245 zł. w. a. domagać się ma prawo.

Wydział krajowy oświadczył dalej, że w obec takiego stanu rzeczy, nie może przyjąć żadnego na siebie zobowiązania, a to tem mniej, ile że od Wysokiego Sejmu na posiedzeniu dnia 30. października 1869 wyraźnie otrzymał polecenie, dopominania się zwrotu powyższej kwoty.

Pismem c. k. Namiestnictwa z dnia 15. sierpnia 1871 L. 32.452 otrzymaliśmy nareszcie w odpisie, odpowiedź kr. węg. Ministerstwa z dnia 3. lipca 1871 L. 10.573, wystosowaną do c. k. ministerstwa spraw wewnętrznych.

Król. węgierskie Ministerjum odwołuje się w tej odpowiedzi do swego oświadczenia z dnia 4. lutego 1869 L. 8924 i twierdzi ponownie, że nie widzi się być obowiązany do zwrotu wzmiankowanej kwoty funduszowi krajowemu galicyjskiemu, ale nadto żąda od tego funduszu zwrotu reszty kosztów w kwocie 4571 złr. 41 ct. dowodząc, że tak spalony most, jak też i przewóz, był zawsze wspólną własnością obu funduszy krajowych, że zatem i most nowo budujący się, jako wspólną własność tych funduszy uważać należy, c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych przychyłając się do tego oświadczenia król. węgierskiego Ministerstwa robót publicznych i komunikacji, żąda teraz od nas stanowczego oświadczenia, w sprawie wspólnego ponoszenia kosztów, nowej budowy mostu tego, wynoszących 13.358 złr. 46 ct. w. a., ponieważ spieszego ukończenia rozpoczętej już budowy, również i c. k. wojenne ministerstwo państwa ze względów wojskowych się domaga.

Zważywszy, że według przedstawionego stanu tej sprawy okazuje się niemożliwość ściągnięcia, od władz węgierskich kwoty 7245 złr. w. a., o którą się Wysokie Sejm na posiedzeniu 30. października 1869 upominać kazał i że zaległość 4571 złr. 41 c., jeżeli nie w całości to chociaż w znacznej części pokrytą być może połową dochodu, który dotąd przez władzę węgierską z uznanego za wspólną własność przewozu wyłącznie był pobierany.

Zważywszy, że prawy brzeg rzeki Dunajca do Galicyi należy a według przyjętych dotąd zasad, połączenie brzegów wspólnym kosztem obu właścicieli uskuteczniom być powinno,

zważywszy, że most pod Niedzicą, łączący drogi krajowe Tarnów Sącz — Niedzica i Zabornia — Czorsztyn z traktami węgierskimi — wielkiej jest wagi dla komunikacyi krajowych, a wydatek na budowę tego mostu połową zyskanego dochodu z myta w niedługim czasie może być umorzony.

Wydział Krajowej wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić.

- 1) Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uznaje, iż fundusz Krajowy w połowie do budowy mostu pogranicznego na rzece Dunajcu pod Niedzicę przyczynić się winien.

- 2) Sejm upoważnia Wydział krajowy do traktowania z władzami węgierskimi, tak co do cofnięcia żądanego zwrotu kwoty 7245 Złr., jak też co do umorzenia zaległości w kwocie 4571 Zł. 41. c. w. a., oraz co do budowy mostu nowego.

Lwów dnia 24. Września 1871.

Marszałek krajowy
Leon Książę Sapiecha w. r.

Sprawozdawca
Piotr Gross w. r.
Członek Wydziału krajowego.